

Medijų raštingumo ugdymo gimnazijoje patirtys

Povilas Šklėrius,
Vilniaus Salomėjos Nėries gimnazija

Situacija

- Ar Jūsų mokykloje yra integruotas medijų raštingumas?
- Taip. Mokiniai rengia skaidres, daro pristatymus naudodamiesi išmaniaja lenta.

Medijų raštingumas yra savaime suprantamas dalykas

Mokinių apklausa. Kaip savais žodžiais nusakytum kas yra medijos?

„Medijos – tai komunikacijos priemonės.“

„Informacijos perdavimas įvairiais būdais.“

„Komunikacijos priemonė be jokio kontakto.“

„Pagalba šiuolaikiniam mokymuisi, nes švietimo programos yra pasenusios, ir medijos tuo klausimu padeda.“

„Komunikacijos priemonė socialinių tinklų būdais.“

„Interaktyviam pasauly naudojamoms programoms.“

„Socialiniai tinklai, žiniasklaida, reklamos.“

„Pamoka apie mus supantį pasaulį ir jame esančius dalykus.“

„Aš nelabai žinau, kas tas medijų raštingumas. Medijos – tai kažkas, susiję su kūryba?“ (mokytojas)

Medijų raštingumas yra savaime suprantamas dalykas

Medijų raštingumas – tai asmens gebėjimai laisvai prieiti prie informacijos kanalų, kritiškai analizuoti gaunamą informaciją, pačiam kurti ir skleisti informacinio tipo turinį, taip pat supratimas ir žinios apie žiniasklaidos paskirtį bei funkcijas, gebėjimai išreikšti trūkstamos informacijos poreikį, etiškai elgtis su rasta informacija (Livingstone, 2004).

**Medijų raštingumas = kritinis mąstymas + kūrybiškumo ugdymas
+ poveikio darymas + techniniai įgūdžiai**

IŠŠŪKIS: neaiškus medijų raštingumo apibrėžimas.

GALIMYBĖ: susitarti kas yra medijų raštingumas.

Medijų raštingumo išmokstama savaime / mokiniai viską ir taip žino

„Tradiciškai yra įsigalėjusi nuomonė, kad mokiniai moka naudotis technologijomis geriau nei mokytojai.“
(mokytoja)

„Mokiniai sako: „aš jau viską žinau“. Bet net su techniniais dalykais jie dažnai nesusitvarko.“ (mokytoja)

IŠŠŪKIS: mokiniai nesupranta, kam jiems mokytis kažko, ką jie ir taip galvoja mokantys.

GALIMYBĖ: patikrinti kaip jie moka naudotis technologijomis.

„Kai duodi jiems praktines užduotis, greitai jie supranta, kad mokėjimas naudotis technologija ir supratimas, kaip tinkamai reiktų jas išnaudoti, yra du skirtingi dalykai.“ (mokytoja)

Vilniaus universiteto mokslininkų tyrimas

	Žurnalistikos studentai	Leidybos ir reklamos studentai
Išklausyti dalykai, susiję su žiniasklaida, politine komunikacija, propaganda ir pan.	4 dalykai	1 dalykas

Kaip vertino straipsnį su tikra informacija:

	Žurnalistikos studentai	Leidybos ir reklamos studentai
Straipsnis patikimas	85%	55%
Straipsnis kelia abejonių	15%	40%
Straipsnis nepatikimas	-	5%

Kaip vertino straipsnį, kuriame buvo kažkiek netikros informacijos:

	Žurnalistikos studentai	Leidybos ir reklamos studentai
Straipsnis patikimas	40%	50%
Straipsnis kelia abejonių	50%	45%
Straipsnis nepatikimas	10%	5%

Vilniaus universiteto mokslininkų tyrimas

Kaip vertino straipsnį su melaginga informacija:

	Žurnalistikos studentai	Leidybos ir reklamos studentai
Straipsnis patikimas	15%	25%
Straipsnis kelia abejonių	20%	40%
Straipsnis nepatikimas	65%	35%

Kas turi mokytis medijų raštingumo?

„Dalyko mokytojas neturi tiek žinių, kad galėtų pilnai išdėstyti medijų raštingumą. Medijų raštingumą turi dėstyti tos srities specialistas.“ (mokytoja)

„Kai buvo tos bendresnės temos apie propagandą ar simuliacijas, jaučiausi kiek svetimas ir realiai perpasakodavau tai, ką sužinodavau leidiniuose ar internete, tas truputėlį slėgė. Manau, kad tai parodo, kad mes kartais negalim būti tiek plačiai universalūs, kad apimtume visas medijų temas, todėl verta susikoncentruoti į kažkokį medijų aspektą. Mane blaškymasis per visas medijų temas tikrai demotyvavo, nes kiekviena jų savyje turėjo teisės, psichologijos žinių, kam per mažai būna laiko įsigilinti.“ (mokytojas)

Kas turi mokyti medijų raštingumo?

IŠŠŪKIS: niekas neruošia medijų raštingumo pedagogų

„Iš pradžių mes žinojom, kaip reikia dirbti su medijų raštingumu. Atrodė savaime suprantama, kad tie įgūdžiai bus naudingi mokiniams. Bet problema atsirado su pačiais ekspertais – trūko kas galėjo mums padėti suprasti kaip medijų raštingumas turėtų būti mokomas mokykloje.“ (mokytoja)

GALIMYBĖ: jeigu mokyklos bendruomenė numatys aiškius uždavinius, kuriuos išspręsti turi padėti medijų raštingumo mokymas, tada mokykla žinos kiek ir kokių su medijų raštingumu susijusių pamokų jie nori įtraukti į ugdymo planą.

Medijų raštingumas Vilniaus Salomėjos Nėries gimnazijoje

Šiuo metu mokoma šių dalykų:

- medijos ir visuomenė (privalomas 9-12 kl. mokiniams)
- fotografija (pasirenkamas 11-12 kl.)
- filmų kūrimas (pasirenkamas 11-12 kl.)
- grafinis dizainas (pasirenkamas 11-12 kl.)

Medijų raštingumas – atskiras ar integruotas dalykas?

„Labai daug integruoju medijų raštingumą į savo vedamas pamokas – istoriją, pilietinį ugdymą. Kuriame medijų projektus. Galima labai lengvai susieti istoriją, pilietinį ugdymą ir medijų raštingumą, nes temos labai tinka ir dera.“ (mokytoja)

<https://medijuportalas.wordpress.com/category/multimediju-projektai/>

IŠŠŪKIS: tam tikros medijų raštingumo temos dubliuojasi kitų dalykų pamokose.

GALIMYBĖ: integruoti medijų raštingumą į kitus dalykus.

Medijų raštingumas – atskiras ar integruotas dalykas?

IŠŠŪKIS: „Integravimas nėra išeitis – atima dalį kitos pamokos, o mokiniai gauna neužtektinai žinių.“ (mokytoja)

IŠŠŪKIS: „Mokiniams yra smagu daryti kitokio pobūdžio užduotis įprastose pamokose. Pavojus – neperspausti tokių užduočių, nes mokiniai pavargs.“ (mokytoja)

GALIMYBĖ: „Medijų pamokas galima būtų dėstyti suskirsčius pamokas pagal temas, pvz. – pirmus metus mokoma vienų dviejų temų, kitais metais – kitų, ir t.t.“ (mokytoja)

Medijų raštingumas – atskiras ar integruotas dalykas?

IŠŠŪKIS:

„Pamoka naudinga, bet tai visgi papildoma pamoka.“ (mokiniai)

„Tai turėtų būti pasirenkamas dalykas.“ (mokiniai)

„Man ateity to nereikės.“ (mokiniai)

„Kadangi tai būtinas dalykas, tai mokiniai iš principo į jį žiūri neigiamai. Turbūt tik keli galėtų pripažinti, kad jiems medijų raštingumo pamokos padeda gyvenime, duoda apčiuopiamos naudos.“ (mokytojas)

GALIMYBĖ: „Svarbiausia – mokyklos pažiūris; ar tai privaloma pamoka, ar ne.“ (mokytoja)

Medijų raštingumas – kiekvienoje mokykloje

„Manau, kad tai aktualiausia pamoka, kurią mes turėjome. To turėtų būti mokoma žymiai plačiau.“ (mokiniai)

„Pamoka apie mus supantį pasaulį ir jame esančius dalykus.“ (mokiniai)

Kaip kažkada informacinės technologijos tapo privalomu dalyku, taip greitai metu medijų raštingumas taip pat turėtų tapti privalomas.

Kam mokytis naudotis technologijomis, jei nesuprantame, kaip jų naudojimas mus veikia?

THE MEDIUM
IS THE
MESSAGE

THE MEDIUM
IS THE
MESSAGE

THE MEDIUM
IS THE
MESSAGE

THE MEDIUM
IS THE
MESSAGE

THE MEDIUM
IS THE
MESSAGE

*Mes kuriame
įrankius, kurie
vėliau kuria mus.*

Marshall McLuhan

THE MEDIUM
IS THE
MESSAGE

THE MEDIUM
IS THE
MESSAGE

THE MEDIUM
IS THE
MESSAGE

THE MEDIUM
IS THE
MESSAGE

Temos

Žiniasklaida, informaciniai karai, propaganda, dezinformacija, sąmokslo teorijos, komunikacijos teorija, kas yra medijos, medijų istorija, pasakos, siaubo filmai, pasaulio pabaiga populiariojoje kultūroje, informacijos šaltinių patikimumas, autorinės teisės, citavimas + perfrazavimas, asmens duomenys, neapykantos kalba, tautinis identitetas, reklama, tikslinė auditorija, pasitikėjimas verslu + socialiai atsakingas verslas, žalingą poveikį darančių prekių reklamų analizė, interviu rengimas, vaizdo įrašų rengimas, leidinio rengimas, dirbtinis intelektas realybėje ir populiariojoje kultūroje, globalizacija, pasitikėjimas visuomenėje, įvairios komunikacinės ir kūrybiškumą ugdančios užduotys, negalią turinčių asmenų vaizdavimas skirtingose medijose, socialiniai tyrimai, multimedijų projektai, lyčių stereotipai, moterų ir vyrų vaizdavimas reklamose, pasirinktos profesijos portreto rengimas...

Metodinė medžiaga

Teorija, pamokų planai:

https://d971dd59-8ddb-432f-a6d3-bfa00c312aba.filesusr.com/ugd/801759_cbad30ffb7e940f5a063e8ce178adf08.pdf